

DANSER FOR STATEN: Koordinert propagandadans utenfor hotellet Lena Thorsmæhlum bode på i Pyongyang. Foto: Jørund F. Pedersen.

Lena fra Stange **var i Nord-Korea** da de prøvesprengte atombomben

– Det er helt klart blitt en mer spent stemning i landet

Lena Thorsmæhlums arbeid med kunst og teater har ført henne verden rundt. I august besøkte hun for andre gang Nord-Korea, og merket selv rystelsene da landet prøvesprengte en atombombe. – For oss fra Vesten oppleves Nord-Korea som et surrealistisk samfunn, der individet har liten betydning og propagandaen er tilstede over alt. Nord-Korea er på mange måter verdens største teaterscene; verdens største performanceforestilling, mener Lena.

Les mer, bla om!

HJEMME: Nord-Korea er et spennende samfunn, men det var godt å komme hjem til hunden Mini etter ti dager i det lukkede landet. Lena Thorsmæhlum smeltet helt for hunden da hun bodde på Costa Rica for tre år siden. Etter det har de to bodd i Mexico City. Nå er basen Oslo, men det er alltid godt å komme hjem til mor og far på Stange.

MER TRAFIKK: Det er blitt mer biltrafikk i Pyongyang siden Lena var der første gang i 2012. Men bussene er fortsatt det mest brukte fremkomstmiddelet for folk flest. I tillegg går de fleste, eller tar seg frem på sykkel eller elsykkel til og fra skole og jobb. Alle foto: Jørund F. Pedersen.

SEGWAYEN: ...har også kommet til Nord-Korea.

LYDINSTALLASJON: Nik Nowak var en av kunstnerne Lena reiste sammen med. Her er han ute i byen for å gjennomføre sin lydinstallasjon han hadde planlagt i Pyongyang.

HYLLER LEDERNE: Bildet er tatt fra bussen på vei til Mt. Myohyang.

MAUSOLEUM: Fra utsiden av Kumsusan Sun's Palace (mausoleet der Kim Il Sung og Kim Jong-il ligger balsamert). Det var ikke fra ute i hagen.

STANGE: Lena Thorsmæhlum fra Stange har stor kjærlighet for Nord-Korea og folket. Men da hun merket rystelsene i senga, så lyktestolper svaie og forsto at det dreide seg om en prøvesprengning av atombombe – da kjente hun det skulle bli godt å komme hjem igjen.

Lars Kristian Seierstad
post@stangeavisa.no

Lena Thorsmæhlum vokste opp på Stange, og har fortsatt foreldrene sine boende i Vestadvegen. Interessen for kunst og kultur gjorde at hun utdannet seg til scenograf og kostymedesigner, med mester i faget fra Tyskland.

Traavik

Siden 2006 har hun samarbeidet mye med den internasjonale multikunstneren **Morten Traavik** innenfor sjangeren «hyper-teater»/performance-forestillinger. Først som frilanser, det siste

halvåret som koordinator og «pote» i fast stilling i selskapet hans.

Morten Traavik er kjent for en rekke nasjonale og internasjonale kunstprosjekter, og har gjennom åtte år forsøkt å bygge bro mellom Nord-Korea og Vesten gjennom til dels oppsiktsvekkende og omstridte kulturprosjekter. 26. august reiste han, **Lena Thorsmæhlum** og flere andre internasjonale kunstnere på nytt til Nord-Korea for gjennom ti dager å samarbeide med lokale kunstnere og kunstakademiet i hovedstaden Pyongyang. Det ble

en tur med sterke inntrykk.

– Dette var andre gangen jeg reiste til Nord-Korea; første gang var i 2012. Nå merket jeg stor forandring på stemningen i landet. For fem år siden var folk mye mer avslappet. Nå merket vi at alt var mye mere spent. Plutselig var alt blitt mye vanskeligere å få gjennomført for oss, forteller Lena Thorsmæhlum til Stangeavisa.

Raket og atombombe

Dagen etter at de reiste til landet, sendte Nord-Korea en raket over Japan. Få dager senere prøvesprengte de en atombombe.

– Det opplevdes veldig spesielt. Jeg lå på rommet og slappet av før lunsj. Plutselig begynte senga å riste. Jeg tippet ut av hotellvinduet og så at lyktestolpene svaiet. Jeg har bodd i Mexico City og er vant med jordskjelv derfra, og tenkte at dette sikkert

var det samme. Men et filmteam fra Norsk fjernsyn, som lager dokumentarfilm om turen, fikk produsenten sin på telefonen for å høre om alt var OK. På den måten fikk vi vite at det dreide seg om en atomprøvesprengning for nordkoreanerne selv fikk informasjon om dette, forteller Lena.

Halvannen time senere var alle i reisefølget samlet i lobbyen på hotellet.

– Fra en TV-skjerm på veggen annonserte den nasjonale nyhetskanalen at Nord-Korea hadde gjennomført en suksessfull atomprøvesprengning. Alle rundt oss begynte å klappe, forteller Lena Thorsmæhlum.

På en måte opplevde hun sprenningen som udramatisk.

– Lokalsamfunnet fortsatte som før; folk gikk på jobb, skole og videreførte sine hverdagslige sysler. Vi som var på besøk i landet fortsatte programmet vårt.

Men jeg kjente at jeg gledet meg til å reise hjem, da jeg forsto det dreide seg om en prøvesprengning, medgir Lena.

Propagandaen

Hun forteller at propagandaapparatet i Nord-Korea setter sitt sterke preg på landet. Overalt henger det anti-amerikanske plakater. Det sendes propaganda-videoer på fjernsynet og på stor-skjermer på gatehjørner. Uten dørs er det også høytalere som formidler sanger og taler med propagandainnhold gjennom hele dagen. Vanlige folk i Nord-Korea har ikke tilgang til internett, kun et lukket intranett som styres av myndighetene.

– Dette er et land der individet betyr svært lite, det kollektive alt – kommunismen i bunn og grunn. Det blir nesten som en barn-voksen-relasjon mellom myndighetene og befolkningen.

PUST I BAKKEN: Tid for å slappe av og reflektere litt etter et besøk ved International Friendship Exhibition som ligger på Mt. Myohyang. Her er alle gavene som er gitt til de store lederne opp gjennom årene stilt ut.

iv å ta bilder på innsiden. Dette er

REISEFØLGET: Hele gruppen samlet utenfor the Korean Revolutionary Museum. Fra venstre bak: Guro Vrålstad, Marius E. Johansen, Luba Kuzovnikova, Lena Lapschina, Lena Thorsmæhlum, Nik Nowak. Fra venstre foran: Jean-Emmanuel Simoulin, Cathie Boyd, Morten Traavik, vår museumsguide og Xiaofan Shi.

FINE ART: Sven-Erling Brusletto og Lena Thorsmæhlum foran inngangen til Pyongyang Fine Art University. Foto: Sven-Erling Brusletto

TEKNISK MUSEUM: Inne fra Pyongyangs sci-tec complex, hovedstadens tekniske museum. Her fra barneavdelingen.

Om morgenen vekkes folk klokka 5 av musikk fra utendørs høytalere. Mellom klokka 7 og 8, når folk går til jobb, formidles det propagandataler som folk må høre på. Det danses også med flagg og trommer flere steder som endel av propaganden for folk på vei til jobben. Slik fortsetter det gjennom hele dagen, til myndighetene sender «nattasang» på høytaleranlegget klokka 24 om kvelden, for så å skru av strømmen og gjøre det mørkt, forteller Lena Thorsmæhlum.

Barnas talenter får stor fokus og dyrkes fram i Nord-Koreas versjon av SFO. – De har blant annet et sted som kalles Mangyongdae Childrens Palace i Pyongyang. Dit drar barna etter skolen og trener på sine talenter i alt fra sport og kunst til musikk og dans, sier Lena.

Små fotballtalenter kan bli plassert i kostskole for å bo og

trene fra sju-åtte-års alderen. For landet Nord-Korea blir dette satt i sammenheng med propagandaten; det handler om å framstå som best i alle sammenhenger.

– To av kunstnerne vi reiste sammen med vokste opp i henholdsvis gamle Sovjetunionen og Øst-Tyskland. De fortalte at de kjente igjen svært mye fra sin egen oppvekst bak jernteppet, i forhold til hvordan samfunnet organiseres, forteller Lena.

Tidsreise

Hun opplever det å besøke Nord-Korea som en «tidsreise».

– På mange måter er det som å reise tilbake i tid. Mye er likt med hvordan ting fungerte her for 50 til 60 år siden. Det er en helt annen måte å leve på, enn vi er vant med i vår del av verden i dag. Samtidig er det også kontraster. Mange har smartphoner, rulleskøyter og segway også i

Nord-Korea.

Hun beskriver folk som vennlige i landet. – Særlig opplevde vi på kunstakademiet at flere var nysgjerrige og tok kontakt med oss. De fleste i Nord-Korea snakker ikke engelsk, men her opplevde vi at det var flere vi kunne prate med. Det er kanskje et signal om at noe nytt er på gang, spekulerer Thorsmæhlum.

Mausoleum

I løpet av den siste turen til Nord-Korea var reisefølget også innom mausoleet der de tidligere diktatorlederne **Kim Il Sung** og **Kim Jong-il** ligger balsamert i glasskiste.

– Mausoleet er palasset Kim Il Sung bodde i. De bare murte igjen alle dører og vinduer. Hit valfarter nord-koreanerne. For dem er de to som guder. Å reise til mausoleet og vise respekt er noe av det helligste du kan gjø-

re. Det var en vanvittig og sprø opplevelse å være der, men også veldig storslått og imponerende. I rommene hvor de avdøde lederne lå, var det dempet belysning og trist. Resten av palasset er gjort om til en hyllest med bilder fra lederenes liv og utstillinger av det de har oppnådd, sier Lena.

Lykkelige?

– Opplever du at folk som bor i Nord-Korea er lykkelige?

– Det er et vanskelig spørsmål. Nesten umulig for meg å svare på. Det er vanlig for oss som kommer fra Norge og Vesten å si at de egentlig ikke er lykkelige. Men jeg tror vi reiser dit med mange fordommer som ikke stemmer. I vår del av verden er det for eksempel et problem at vi har for mange valg vi må ta. Den vanlige nord-koreaneren opplever ikke mange valg i sin hverdag, og har ingen stress knyttet til det-

te. Dessuten er det en kjempstor forskjell på europeisk og asiatiske kultur som slår inn, sier Lena, og reflekterer videre:

– På én måte har de jo et samfunn som fungerer på et slags vis, selv om de ikke har noe demokrati. Alt framstår som trygt, det finnes ikke kriminalitet. Og familie og barn er veldig i sentrum. Jeg var selv på et lokalt badeland i løpet av den siste turen, og der hygget barn seg akkurat på samme måte som i Norge. Utendørs spiller folk volleyball og basketball. Som utlending kunne jeg jøkke fritt i gatene om morgenen.

Hun tror nøkkelen til en ny framtid for Nord-Korea ligger i at et ønske om endring må komme innenfra. – De trenger å løse opp i dette på egen hånd. En invasjon er ihvertfall ikke veien å gå. Det vil bare skape mere trøbbel, mener Lena Thorsmæhlum.